

## Odpírač Vilém Nemrava (1882-?).

Kdo by neznal legendární román Jaroslava Haška „Osudy dobrého vojáka Švejka“. Ve druhém dílu, poté, co je Švejk spolu s nadporučíkem Lukášem odvelen na frontu, seznamuje se u pluku s dalšími postavami příběhu, které měly svůj reálný předobraz v neliterárním světě. V jedné debatě se sapérem Vodičkou prohodí: „Před vojnu žil na Moravě nějaký Nemrava, a ten dokonce nechtěl vzít ani flintu na rameno, když byl odveden, že prej je to proti jeho zásadě, nosit nějaké flinty. Byl za to zavřen, až byl černej, a zas ho nanovo vedli k přísaze. A von, že přísahat nebude, že je to proti zásadě, a vydržel to“.

Legendární odpírač vojenské služby **Vilém/Wilhelm Nemrava se narodil dne 10. dubna 1882 v Hněvotíně**. Podle některých zdrojů pocházel ze smíšeného česko-německého manželství, není ale zcela zřejmé, kdo z jeho rodičů byl německé národnosti. Je však doloženo, že Nemrava slovem i písmem dobře ovládal jak němčinu, tak češtinu a že vedle obecné školy absolvoval i školu průmyslovou. Předtím, než byl v říjnu roku 1904 odveden do císařské armády rakousko-uherské monarchie, živil se jako číšník a nic výjimečného se v životě tohoto menšího modrookého blondáka nedělo.

Ke zlomu došlo krátce po narukování do vojenské služby u třetí kompanie (vojenské roty) olomouckého pěšího pluku (regiment infanterie), kde 22letý infanterista (pěšák) Nemrava odmítl z náboženských důvodů přísahat a sloužit se zbraní. Lékař jej prohlásil za duševně zdravého a dne 17. prosince 1904 byl zeměbrancekým soudem v Krakově odsouzen k pětiměsíčnímu žaláři pro odepření poslušnosti a porušení subordinace. Zpráva, že v srdci Moravy existuje radikální náboženský odpírač, byla senzační a dobový tisk celou kauzu po následující roky pečlivě sledoval.

Po odpykání trestu byl Vilém Nemrava přidělen opět ke zbraní. Prodělaný žalář však jeho odpíračskou hlavu nenapravil a službu v armádě odmítl i podruhé. Krakovský soud ho tedy v červnu 1905 odsoudil za porušení vojenské poslušnosti na dva roky žaláře, zostřeného dvakrát během měsíce postem a tvrdým lůžkem. Každý čtvrtý měsíc mu byl navíc žalář zpřísněn samovazbou. K výkonu trestu byl Nemrava eskortován do terezínské Malé pevnosti, která v té době sloužila jako vojenská trestnice a měla pověst jednoho z nejtvrděších žalářů v Rakousku-Uhersku. Odsouzení zde byli umístováni do vlhkých, studených a nevětraných cel, trpěli nedostatečnou stravou a krutostí dozorců.

Po odpykání trestu byl 25letý Nemrava dopraven zpět ke svému pluku do Olomouce. Protože byl jeho případ pro úřady čím dál choulostivější, přistupovali k němu vojenští nadřízení s nezvyklou ohleduplností. Teprve když se jeho vrstevníci, s nimž před dvěma roky narukoval,

pomalou chystali domů, začal kolotoč domluv a varování ze strany nadřízených vojenských orgánů nanovo. Nemrava byl i znovu zevrubně lékařsky vyšetřen, a když vojenský lékař doznal, že je zcela zdravý, pokoušeli se představitelé armády mladíkově smýšlení obměkčit návštěvou jeho rodičů přímo v kasárnách.

Pro svůj přetrvávající zatvrzelý postoj byl Nemrava v červenci 1907 eskortován do vazby zeměbrancekého soudu v Brně, kde byl stržen v dalším obávaném vězení monarchie, na brněnském Špilberku, aby s nikým nepřišel do styku. Pro nedostatek informací se brzy začaly šířit zvěsti, že se s Nemravou špatně zachází, a že je po dlouhých pobytech v nevyhovujících podmínkách panujících v Terezíně a na Špilberku vážně nemocný. V té době se proto již o celou záležitost začala zajímat i řada poslanců říšské rady ve Vídni a ve prospěch vojína Nemravy se významně angažovat. Vývoj případu sledoval i sám T.G. Masaryk. V listopadu 1907 byl Nemrava superarbitrován a na revers odeslán domů k rodině. Nějakou dobu

p r a c o v a l v Brně jako č í š n í k . Udržoval čilou korespondenci s Dušanem Makovickým (osobní lékař L.N. Tolstého) a skrze něj si s r u s k ý m k n í ž e t e m T o l s t ý m , významným o b h á j c e m tehdejších o d p í r a č ů , vyměňoval z d r a v i c e . V následujících letech N e m r a v a působil jako o b c h o d n í j e d n a t e l v Olomouci.

Nové těžkosti N e m r a v o v i začaly brzy po začátku první světové války. Bez ohledu na d ř í v ě j š í události byl již p o č t v r t ě odsouzen pro o d e p ř e n í v o j e n s k é s l u ž b y , tentokrát ke třem letům pevnostního

žaláře. Teprve po rozpadu monarchie a vzniku republiky byl v roce 1920 demobilizován a v dalších letech postupně přerazován do první a následně do druhé vojenské zálohy. Ovšem ze služby branné moci byl propuštěn teprve 31. prosince 1932, kdy mu bylo téměř 51 let. Aby se tak stalo, musel absolvovat službu u šestého pěšího pluku Hanáckého náhradního praporu v Olomouci.

Do jaké míry se poté Vilém Nemrava držel svého původního „čistého“ chování, se zdá být nejisté. Jako soukromý podnikatel dobrou pověst neměl. Do hledáčku úřadů se dostal znovu v roce 1940, kdy Olomouc náležela v rámci Protektorátu Čechy a Morava pod nacistickou správu. V té době pracoval ve skladu leteckých pohonných hmot a pražské gestapo si vyžádalo na olomoucké úřadovně informace o jeho osobě. Dle dostupných informací však místní německé úřady v osobě téměř šedesátiletého Nemravy žádné nebezpečí nespatořovaly. Zde se také další stopy po Vilému Nemravovi ztrácejí.

Milan Krejčí

**Kmenový list**

1. Příjmení a jméno <i>Nemrava Vilém</i>		2. Číslo katastrálního újezdu <i>5176</i>		3. Rok odvodu <i>1904</i>	4. Město a okres, pro které je odveden <i>Olomouc</i>
6. Datum narození <i>10.14. 1882</i>	7. Město narození <i>Hněvotín</i>	8. Vzdělání <i>Olomoucké učení</i>	9. Město bydliště <i>Moravské Budějovice</i>	10. Rodinný stav <i>ženatý</i>	11. Město bydliště <i>Olomouc</i>
12. Příjmení otce <i>Nemrava Vilém</i>	13. Příjmení matky <i>Moravské Budějovice</i>	14. Příjmení dědečka <i>Olomouc - město</i>	15. Příjmení prarodky <i>Moravské Budějovice</i>	16. Příjmení dědečkovy matky <i>Moravské Budějovice</i>	17. Příjmení prarodky matky <i>Moravské Budějovice</i>
18. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	19. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	20. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	21. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	22. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	23. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
24. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	25. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	26. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	27. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	28. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	29. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
30. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	31. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	32. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	33. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	34. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	35. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
36. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	37. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	38. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	39. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	40. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	41. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
42. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	43. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	44. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	45. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	46. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	47. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
48. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	49. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	50. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	51. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	52. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	53. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
54. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	55. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	56. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	57. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	58. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	59. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
60. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	61. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	62. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	63. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	64. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	65. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
66. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	67. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	68. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	69. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	70. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	71. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
72. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	73. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	74. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	75. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	76. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	77. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
78. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	79. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	80. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	81. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	82. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	83. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
84. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	85. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	86. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	87. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	88. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	89. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
90. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	91. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	92. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	93. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	94. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	95. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>
96. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	97. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	98. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	99. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	100. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>	101. Místa pobytu <i>Moravské Budějovice</i>

Čís. čl. 101R - Trestní zpráva z let 1904-1905 (Výpis z MNO z r. 1904)

Kmenový list Viléma Nemravy (zdroj: VÚA)